

Riksförbundet VISIR

Verksamhetsplan

År 2024-2026

Antagen på styrelsemötet 2023-10-23

VISIR

VISIR - Vi Som Inte Röker - är en ideell, religiös och politisk obunden organisation. Riksförbundet VISIR bildades år 1974. VISIR arbetar för ett nikotin- och tobaksfritt samhälle och formar verksamheten utifrån vetenskap, beprövad erfarenhet och långsiktighet men är också observant på nya trender och infallsvinklar.

Verksamheten knyter an till Folkhälsomyndighetens uppdrag, nationella folkhälsopolitikens målområde 11, Tobakskonventionen, särskilt artiklarna 3, 5, 8 och 14, Barnkonventionen, nationella ANDTS-strategin 2021-2025, Agenda 2030 och samtliga FN:s 17 globala hållbarhetsmål. VISIR följer utvecklingen av lagstiftning kring nikotinprodukter, tobaksprodukter, smaktillsatser i e-cigaretter och snus, rökfria miljöer samt tillståndsgivning.

Riksförbundet VISIR leds av en styrelse bestående av:

ordförande Agneta Alderstig (biomed. analytiker, MPH, tobaksavvänjare), vice ordförande Niclas Malmberg (vetenskapsjournalist), kassör Eva Hedström (grafisk formgivare), sekreterare Brith-Marie Delander (fil kand), Gert Essle (miljöinspektör), Arvid Öhlin (regionfullmäktige Region Stockholm), Suzanne Bengtsson (fil kand), Ingrid Edvardsson Aurin (Med.dr.), Marie-Louise Hänel Sandström (läkare, riksdagsledamot), Dan Hovskär (riksdagsledamot), Karin Sundin (riksdagsledamot), Ulrika Westerlund (riksdagsledamot), Pär Hommerberg (regionfullmäktige Stockholm)

VISIR är en av medlemsorganisationerna i Tobaksfakta, CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) och Cancerfonden. VISIR ingår i Svenska NCD-nätverket (NCD=non-communicable diseases) och Tobaksnätverket Väst.

Ekonomi

Riksförbundet VISIR finansieras genom Folkhälsomyndighetens organisationsbidrag för tobaksförebyggande verksamhet samt medlemsavgifter.

VISIRs fyra långsiktiga huvudmål:

1. Främja rökfria miljöer
2. Förebygga nikotin- och tobaksbruk
3. Främja rökstopp i särskilt utsatta grupper
4. Uppmärksamma Tobaksindustrins miljöpåverkan

VISIRs mål är att bedriva insatser inom följande områden:

- Opinionsbildande insatser via debattartiklar, föreläsningar, sociala medier, medverka på konferenser etc.
- Uppmärksamma och sprida Tobaksindustrins miljöpåverkan
- Riktade insatser till grupper som röker mest
- Riktade insatser till barn och unga
- Medverka till att skapa fler rökfria inomhus- och utomhusmiljöer
- Ge ut medlemstidningen VISIR Aktuell 3 nr/år
- Samarbeta med kommuner, regioner, myndigheter och organisationer
- Verka för Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025
- Vara remissinstans

1. Främja rökfria miljöer

När Riksförbundet VISIR bildades var rökfria miljöer i fokus och nu 49 år senare är arbetet för rökfria miljöer fortfarande aktuellt. VISIR opinionsbildar för lagstiftning för fler rökfria utomhus- och inomhusmiljöer. Verkar för att öka antalet rökfria bostäder i kommunala flerfamiljshus och rökförbud på balkonger, loftgångar, entréer, badplatser och bilar.

Rökfria flerfamiljshus

Att hyresgäster i flerfamiljshus störs av grannars tobaksrök är ett stort hälsoproblem. Sedan många år arbetar VISIR för rätten till en rökfri bostad, balkong och loftgång.

Tredjehandsrök är benämningen på den långvariga effekt som orsakas av rök som ackumuleras i damm, på kläder, tapeter och andra ytor. Dess sammansättning är giftigare än den primära röken på grund av att substanserna från röken oxideras varvid nya föroreningar bildas.

Projekt Rökfria flerfamiljshus fortsätter med kartläggning och sammanställning av rökfria flerfamiljshusbostäder via nätet eller kontakt via mejl till fastighetsbolag. Ge stöd och råd till hyresgäster som störs av grannens tobaksrökning, sprida informationsmaterial och verka för utökad lagstiftning. Detta sker via sociala medier, debattartiklar och pressmeddelande. Sammanställningen kan ligga till grund för utbildningsinsatser. Rapport om Rökfria bostäder samt information om Störande tobaksrök finns på hemsidan <https://visominteroker.se/aktiviteter/rokfria-flerbostadshus>

Insatser:

- Opinionsbildande och kunskapshöjande insatser kring rökfria bostäder som pressmeddelande, debattartiklar, sociala medier etc.
- Sprida Visirs folder om passiv rökning till hyresgäster och medlemmar
- Anordna ett riksdagsseminarium kring rökfria bostäder i flerfamiljshus, passiv rökning och tredjehandsrökning.
- Sammanställning av rökfria bostäder 2021-2022 och information om Störande rök i flerfamiljshus finns på hemsidan <https://visominteroker.se/aktiviteter/rokfria-flerbostadshus>
- Erbjud kunskap och stöd till personer som kontaktar VISIR och som drabbas av passiv rökning och tredjehands rökning samt fastighetsbolag
- Verka för att hyreslagen följs i rökfria bostäder, balkonger, loftgångar och entréer

Nikotin- och tobaksfri arbetstid

Många av landets kommuner har infört rökfri- eller tobaksfri arbetstid. Rökfri/tobaksfri arbetstid i kommuner gäller för samtliga medarbetare, förtroendevalda och praktikanter. Rökning på skolgårdar har enligt tobakslagen varit förbjudet sedan år 1994 och efterlevnaden är på många håll bristfällig.

Bland unga och unga vuxna sker en oroande ökning av nikotinprodukter såsom e-cigarett och snus. Barn och unga är särskilt sårbara under uppväxtåren med ökad risk att utveckla ett beroende samt att störa hjärnans utveckling. VISIR ska verka för att stoppa användningen av nikotin- och tobaksprodukter för elever och skolpersonal under skoltid.

Insatser:

- Opinionsbilda för en nikotin- och tobaksfri arbetstid och skoltid
- Erbjudna vägledning till kommuner att införa/vidmakthålla nikotin- och tobaksfri arbetstid
- Sprida Folkhälsomyndighetens informationsmaterial

Förbjuda tobaksrök i bilar där barn vistas

Halterna av skadliga ämnen från tobaksrök blir extra höga i en bil där någon röker. En studie publicerad i "Harvard School of Public Health" (2006) visar att passiv rökning i bil kan vara tio gånger så stor hälsorisk som passiv rökning i ett hem. Allra mest utsatta och känsliga för denna tobaksrök är barn. Barn som utsätts för tobaksrök drabbas oftare bland annat av luftvägsinfektion, öroninflammation, astma och allergi.

Insatser:

- Opinionsbilda kring förbud att röka i bilar där barn vistas. Kontakta och informera bilhandlare, barnvårdscentraler, mödravårdscentraler och förskolans personal
- Kontakta politiker och beslutsfattare och åberopa Barnkonventionen

2. Förebygga tobaksbruk och nikotinbruk

Enligt FN:s barnkonvention och WHO:s tobakskonvention har alla barn rätt till en god hälsa och att få ta del av den information som främjar ett hälsosamt liv. För att skydda barn och unga från att exponeras för nikotin/tobak under skoltiden är det av största vikt att lagen skärps från att gälla en rökfri skolgård till att skapa en nikotinfri skoltid. Att förebygga nikotinbruk och tobaksbruk är att påverka attityder och normer. Det är också angeläget att minska efterfrågan och tillgängligheten på tobaksprodukter och nikotinprodukter i butiker och på nätet. Användningen av e-cigarettor och vitt snus har ökat stort. Nya nikotinprodukter marknadsförs som tobaksfria trots att de kan innehålla höga halter av nikotin.

Nikotinfri skoltid

Projekt Nikotinfri skoltid ska via en enkätstudie ta reda på vad rektorer/skolledare behöver för att införa nikotinfri skoltid. Projektet ska genomföras i nära samverkan med Sjuksköterskor mot Tobak (SmT) och pågår under två år 2024-2025.

Målgruppen är rektorer/skolledare och skolsköterskor på högstadie- och gymnasieskolor i ett nationellt urval. Syftet är att få ökad kunskap om rektorers/skolledares uppfattning om hur en nikotinfri skoltid skulle kunna genomföras.

Insatser:

- År 1 – 2024 Planering och förberedelse av projektet, styrgruppsmöten, konstruktion av enkätfrågor. *Genomförande* av enkät, analys av enkätsvar och sammanställning
- År 2 – 2025 Genomföra djupintervjuer, analys och skriva resultat av intervjuer, sammanställning av resultat

- Redovisning av resultaten till förtroendevalda på kommunal, regional och nationell nivå samt till Sveriges Skolledarförbund m. fl.

Insatser riktade till unga angående nikotin- och tobaksprodukter

Avge remissyttranden till regeringskansliet för reglering av nikotinhalt i tobaksprodukter, förbjuda smaktillsatser, verka för dold försäljning i butiker etc.

För att skydda barn och unga från att fastna i ett skadligt beroende så krävs det att samtliga nikotin- och tobaksprodukter regleras likvärdigt.

Insatser:

- Sprida VISIRs foldrar *"Första blosset och du kan vara FAST"*, *"Passiv rökning dödar"*, *"Tobaksindustrin - en av de största miljöbovarna"* och broschyren *"Reglera allt nikotin – oavsett form"*
- Opinionsbilda mot försäljning av nikotin- och tobaksprodukter i livsmedelskedjor och på nätet
- Verka för reglering/förbjuda smaktillsatser i snus och e-cigarett
- Verka för lagstiftning/regler om högsta nikotinhalt och pH-värde i snus
- Verka för att det finns varningstext på tobakstillbehör till e-cigarett, IQOS och vattenpipor
- Förbjuda narkotikarelaterade produkter i tobakshandeln
- Opinionsbilda för att höja åldersgränsen för inköp av tobaksvaror från 18 år
- Delta med bemannad monter på ANDTS-konferensen DROG fokus 2024

3. Främja rökstopp i särskilt utsatta grupper

Rökning är ett stort hälsoproblem och vissa grupper i samhället röker mer än andra. Det är angeläget att nå de grupper som röker mest. Insatserna bör ske i nära samarbete med målgruppen och helst vid rätt tidpunkt när motivationen är hög.

Projekt Rökfri Ramadan

Projekt Rökfri Ramadan har bedrivits av VISIR sedan 2015 och insatserna sker främst under ramadanperioden och i nära samarbete med målgruppen. Insatserna sker i nära samarbete med Göteborgs kommun, stadsdelar i Stockholm, Sluta-Röka-Linjen, Angereds Närsjukhus, muslimska föreningar samt moskéer i Stockholm och Göteborg.

Insatser:

- Producera digitalt ramadanblad med information om nikotin, vattenpipa, vitt snus, e-cigarett med text på svenska, arabiska och somaliska
- Medverka i podd på sociala medier tillsammans med unga muslimer i Göteborg
- Erbjud föreläsning för unga i Göteborgs mosken
- Erbjud informationsmöten för föräldrar i moskéer i Stockholm

SFI-elever

VISIR har uppmärksammat behovet av insatser till invandrare/flyktingar i tobaksfrågor och sluta röka stöd. Vid föreläsning för SFI-elever är bilder ett komplement för att underlätta förståelse och effektivisera undervisningen. I undervisningen använder VISIR ett bildbaserat undervisningsmaterial om tobakens skadliga effekter på människor och miljö, tobakslagen och råd att sluta röka. Materialet är framtaget i nära samarbete med SFI-lärare. Det bildbaserade utbildningsmaterialet kring tobak används i undervisningen till hemlösa EU-immigranter av Angeredes Närsjukhus. Regionerna har ansvar för information till nyanlända.

Insatser:

- Uppdatera det bildbaserade undervisningsmaterialet
- Erbjud föreläsningar till SFI-klasser
- Erbjud ramadanbladet digitalt och i pappersversion till SFI-lärare, studenthälsan, Hälsotek, moskéer, invandrarföreningar mm

4. Uppmärksamma Tobaksindustrins miljöpåverkan

VISIR breddar perspektiven från rökningens ohälsoeffekter till tobakens totala miljöpåverkan. På detta sätt når vi barn och unga samt miljömedvetna grupper i samhället.

VISIRs rapport *”Tobaksindustrins miljöpåverkan – en genomgång av forskningsläget 2020”* är mycket uppmärksamman genom att aktuell kunskap har lyfts fram. Många föreläsningar på konferenser och seminarier har genomförts och fortfarande finns en stor efterfrågan även internationellt att föreläsa om detta. Efter önskemål producerade VISIR en publik folder av rapporten samt en lärarhandledning. Rapporten har översatts till engelska och kan laddas ner från hemsidan <https://visominteroker.se/material/informationsmaterial>

En kunskapssammanställning togs fram 2022 *”REGLERA ALLT NIKOTIN – OAVSETT FORM”*. Denna kunskapssammanställning uppmärksammar både växtbaserat- och syntetisk nikotin. Samt kunskapssammanställning om *”VAD ÄR VITT SNUS och varför är det farligt”*.

Insatser:

- Anordna webinarium riktat till beslutsfattare och politiken kring Tobak och miljö, nikotin och nikotinprodukter
- Sprida broschyren *”Reglera allt nikotin – oavsett form”* och *”Vad är Vitt snus och varför är det farligt”* via utskick, konferenser och föreläsningar
- Fortsätta sprida rapporten *Tobaksindustrins miljöpåverkan* via massmedia, föreläsningar, debattartiklar etc.
- Opinionsbilda kring rök- och fimpfria badstränder. Producera ett kunskapsfolder om fimpar i naturen och på badstränder